

Bezoekadres
Stadhuis, Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Gemeente Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 020 552 2000
Fax 020 552 3100
www.amsterdam.nl

mr. M.J. Cohen
burgemeester

Retouradres: B&W, Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Raadscommissie Algemene Zaken

Postbus 202 / Amstel 1
1000 AE Amsterdam

Datum 19 maart 2009
Ons kenmerk
Behandeld door
Doorkiesnummer
E-mail

Onderwerp

Geachte leden van de Raadscommissie Algemene Zaken,

Op 12 maart 2009 zijn wij geconfronteerd met een mogelijke terroristische dreiging ten aanzien van IKEA en de Mediamarkt in zuidoost. Ter voorbereiding op mijn mededeling hierover in de Raadscommissie Algemene Zaken op 19 maart 2009 en ten behoeve van een betere behandeling hecht ik er aan vooraf de volgende informatie te verstrekken. Tijdens de commissie zullen ook hoofdofficier van justitie en hoofdcommissaris van politie aanwezig zijn voor eventuele vragen.

In de nacht van 11 op 12 maart 2009 is bij de politie een telefonische melding binnen gekomen over een dreigende terreuraanslag op 12 maart op de IKEA, Mediamarkt en mogelijk een niet nader genoemde grote winkel.

Als een dergelijke melding naar de eerste inschatting serieus moet worden genomen, start de politie een rechercheonderzoek. Het doel hiervan is om zoveel mogelijk informatie uit de melding te verifiëren, aanvullende informatie te verzamelen, deze informatie te analyseren en te duiden, waarna vervolgens een inschatting van de dreiging wordt gemaakt.

Op basis van deze eerste weging van potentiële dreiging wordt indien daartoe aanleiding bestaat, binnen het politiekorps tot diepgaander opsporingsonderzoek overgegaan en wordt het bevoegd gezag, i.c. de hoofdofficier van justitie, ingelicht. Vervolgens komt de driehoek bijeen voor overleg over mogelijk te treffen maatregelen.

Mogelijke maatregelen bestaan uit twee hoofdlijnen.

1. Maatregelen gericht op de bescherming van de bevolking. Deze hoofdlijn heeft het primaat. De maatregelen moeten proportioneel en niet arbitrair zijn. Dit betekent dat de keuze van maatregelen gebaseerd moet zijn op de feitelijke (dreigings)informatie.
2. Maatregelen in het kader van opsporen en vervolgen. Informatie uit dit traject voedt de inschatting van de dreiging en kan leiden tot een aanpassing van of tot nieuwe maatregelen.

Het hierboven beschreven eerste politieonderzoek leidde al snel tot de conclusie dat deze melding als ernstig diende te worden gekwalificeerd. Er werd derhalve opgeschaald in het opsporingsonderzoek.

Maatregelen en acties

Op basis van deze informatie kwam de driehoek bijeen in de vroege ochtend van 12 maart. De driehoek schatte de informatie in als een mogelijk misdrijf met een terroristisch oogmerk.

De volgende maatregelen zijn getroffen.

1. Omdat de informatie betrekking had op explosieven, twee met name genoemde winkels en één niet nader genoemde grote winkel, heeft de driehoek besloten om IKEA en de winkels in het Arenagebied gesloten te houden.
2. Ter bescherming van het winkelende publiek is voorts het politietoezicht in het gebied geïntensiveerd. Omdat terrorisme ten doel heeft de samenleving te ontwrichten door het treffen van grote aantallen mensen, besloot de driehoek ook de dichtbij gelegen bioscoop en Heineken Music Hall dicht te houden. In laatstgenoemde gelegenheid was in de avond een concert gepland. Tevens werd het politietoezicht in het Station Bijlmer verscherpt. De driehoek besloot niet tot sluiten van het station omdat de informatie daartoe geen aanleiding gaf.
3. De opsporingsactiviteiten werden geïntensiveerd. Alle informatie uit de melding en binnenkomende nieuwe informatie werd nagelopen, om de potentiële daders op te sporen en de melder te achterhalen. Nieuwe informatie werd meegenomen in het actualiseren van de inschatting van de dreiging en de daaraan gekoppelde maatregelen.

Om 10.30 uur gaf de driehoek een eerste persbericht uit. Om 13.45 uur werd dit bericht gevolgd door een korte persverklaring van de burgemeester. Gezien de toenmalige stand van het onderzoek moest volstaan worden met een korte verklaring.

Rond het middaguur is aanvang gemaakt met het aanhouden van verdachten. De aanhoudingen zijn verricht door de Dienst Specialistische Interventies (DSI) van het Korps Landelijke Politie Diensten. Dit vanwege de terroristische aard van de verdenking. Hierbij staat een zo veilig mogelijke uitvoering van de aanhoudingen voorop. Bij elk optreden van de DSI zijn proportionaliteit en subsidiariteit het uitgangspunt. Dit betekent dat in relatie tot de ingeschatte gevaarstelling altijd met zo min mogelijk geweldtoepassing wordt opgetreden. Dit is ook hier het geval geweest, ook al is dit optreden ongetwijfeld door betrokkenen als zwaar ervaren. In totaal zijn zeven personen aangehouden, allen woonachtig in Amsterdam. Op diverse locaties werden doorzoeken verricht. In de tussentijd leverde de (inter)nationaal verzamelde informatie geen aanleiding tot het (deels) intrekken van de veiligheidsmaatregelen. Ondanks grote inspanningen in de opsporing in Nederland en België lukte het niet om de melder/bron te traceren.

Om 21.15 uur vond een persconferentie plaats. In de persconferentie heeft de driehoek de inhoud (tekst) en aard (inschatting van de dreiging) van de melding uit te doeken gedaan. De media zijn geïnformeerd over de getroffen maatregelen ter bescherming van het winkelende publiek. Ook zijn de media geïnformeerd over het aantal aangehouden personen, waarbij hun nationaliteit is vermeld. In de persconferentie is nadrukkelijk gemeld dat de verhoren en de huiszoeken op dat moment nog niet waren afgerond. Ook was er op dat moment geen zekerheid of en in hoeverre de aangehouden personen daadwerkelijk betrokken waren bij de te plegen aanslag. Van één van de doorzochte adressen, een garagebedrijf in Amsterdam-West, was inmiddels bekend dat er geen verband was tussen de dreiging en dit bedrijf. Ook dat is tijdens de persconferentie vermeld.

Vermelden nationaliteit

Over het vermelden van de nationaliteit van de aangehouden personen is na de persconferentie in de media veel gesproken. De driehoek heeft er voor gekozen om open en duidelijk te communiceren in dit soort situaties (conform de in 2004 vastgestelde notitie "Uitgangspunten bij de aanpak van terrorisme in Amsterdam"). In dergelijke situaties heeft de overheid haar burgers zo goed en volledig mogelijk te informeren.

In dit geval wordt in de melding nadrukkelijk gesteld dat het zou gaan om 3 Marokkanen uit Spanje en lag er een verbinding naar de gepleegde aanslagen in Madrid, waarvan bekend is dat deze door daders met een Marokkaanse achtergrond zijn gepleegd. Het verzwijgen van de achtergrond van de op 12 maart aangehouden personen zou gezien deze verbinding een afwijking zijn van de communicatieve uitgangspunten rondom (dreigende) terroristische aanslagen. Omdat de driehoek noch in woord noch in gedachten een relatie legt of heeft gelegd tussen de achtergrond van de aangehouden personen en de Marokkaanse gemeenschap, zag de driehoek geen reden af te wijken van deze lijn. Deze relatie wordt – geheel ten onrechte – door anderen gelegd.

Afschaling

In de vroege ochtend van 13 maart besloot de driehoek tot het afschalen van een aantal beveiligingsmaatregelen. De winkels konden weer open, evenals de bioscoop en de Heineken Music Hall. Dit besluit was gebaseerd op een nieuwe inschatting van de dreiging waarbij de resultaten uit de verhoren en huiszoekingen belangrijke elementen waren. Daar kwam bij dat de dag waarop de aanslag gepleegd zou worden, voorbij was. Omdat zowel de in de melding genoemde potentiële daders als de melder (nog) niet achterhaald waren, besloot de driehoek tot handhaving van het geïntensiveerde politietoezicht in het Arenagebied en het Bijlmerstation.

Zorg voor verdachten na aanhouding

Na de aanhouding is er waar nodig medische zorg geboden aan de verdachten. Eén verdachte is wegens letsel behandeld in het ziekenhuis. In één geval had de verdachte zorg over minderjarige kinderen. De politie heeft, volgens de procedure die daarvoor geldt, opvang gezocht voor de kinderen bij een naast familielid van de verdachte. Juridische bijstand is opgestart via de piketcentrale voor rechtshulp. Deze centrale wordt op de hoogte gesteld van de in verzekeringstelling en draagt vervolgens zorg voor de inschakeling van een advocaat. Voorts heeft de Hoofdcommissaris op dinsdag 17 maart jl. contact gehad met de woordvoerder van de familie waarbij is afgesproken dat er na afronding van het onderzoek een gesprek gearrangeerd zal worden met betrokkenen in aanwezigheid van de driehoek.

Na heenzendend

Omdat uit verklaringen en doorzoekingen geen relatie met terroristische activiteiten kon worden vastgesteld zijn op 13 maart alle zeven verdachten vrijgelaten. Zowel bij de huiszoekingen als bij de aanhoudingen zijn er persoonlijke bezittingen in beslag genomen. Nadat die voorwerpen zijn onderzocht wordt door de officier van justitie een beslissing genomen over teruggave. In een aantal gevallen heeft dat (nog) niet tot teruggave kunnen leiden.

Nazorg voor betrokkenen

Gesteld kan worden dat sprake is van een uitzonderlijke situatie met grote impact op de betrokkenen en hun omgeving. Alhoewel in deze situatie onvermijdelijk, betreft de

driehoek dat uiteraard en het vraagt dan ook om een bijzondere benadering. Gemeente en politie investeren daarom in nazorg om de gevolgen bij de vrijgelaten arrestanten en hun omgeving zoveel mogelijk te verzachten. De adressen van de vrijgelaten arrestanten en hun familie zijn conform de afspraken bezocht door een vertegenwoordiger van het stadsdeel dan wel een buurtregisseur van politie. Het merendeel is in het weekend bezocht, de overigen in de loop van deze week. Daarbij zijn gesprekken gevoerd met de betrokken personen en is gepolst of er behoefte is aan nadere zorg. Er zijn afspraken gemaakt over vervolcontacten en er is in een aantal gevallen hulpverlening opgestart.

Om iedereen te kunnen bereiken, is de nazorg laagdrempelig georganiseerd door de betreffende stadsdelen, die daarvoor contactpersonen hebben aangewezen. Deze contactpersonen blijven het eerste aanspreekpunt voor de betrokkenen, houden actief vinger aan de pols en organiseren hulp waar nodig.

Een van de aandachtspunten in het nazorgtraject is de schade die is ontstaan tijdens de aanhoudingen zoals schade aan woningen en lichamelijk letsel. Los van de aansprakelijkheid zal de omvang van de schade geïnventariseerd door een schade-expert in opdracht van de politie. Voor schade als gevolg van inkomstenderving en dergelijke bestaan regelingen.

Betrokkenen kunnen voor overige problemen die mogelijk ontstaan als direct gevolg van dit incident terecht bij de gemeente. Het directe aanspreekpunt hiervoor is de contactpersoon van het stadsdeel, die er zorg voor draagt dat de vragen bij de juiste instantie terecht komen. Politie, gemeente en Openbaar Ministerie zullen dan zoveel mogelijk trachten deze problemen te helpen oplossen.

Hoogachtend,

namens de driehoek,

mr. M.J. Cohen
Burgemeester van Amsterdam